

For Fædrelandet

Taler

Bjørnstjerne Bjørnson

Dato

17 mai 1864

Sted

Kristiania

- 1 Naar vi staar her, staar vi midt i et Billede til Frihedens Forherligelse. -
Symbolerne er om os! Grundlovens to største Paragrafer, den første, som siger,
at Norge er et frit, selvstændigt Rige med en indskrænket monarkisk
Regjeringsform, og den ni og fyrgetyvende, som siger, at den lovgivende Magt er
5 hos Folket, - disse Paragrafer er byggede i Sten paa hver Side af os, og imellem
dem er Universitetets Lys hensat som i Vindstille, at det ikke skal flagre uroligt i
Revolutionsideernes Trækvinde, eller kvæles i Despotiets tætte Luft, men give
fuldt og rigt Lys i et konstitutionelt Samfunds rolige og sædelige Forholde.
Imellem disse Symboler færdes en bølgende, brusende Masse omkring Frihedens
10 Støtte, Fanerne er over dem, Musiken og Sangen iblandt dem, og Hurraerne
tager Brand mod Himmelen, - . . . var der nogen Mand af alle dem paa Eidsvold,
som saa dette Billede stige op af Grundlovens vaade Linier? Var der nogen af
dem, som, da han skrev under, hilsedes i Aanden af det lange Festtog, som idag
paa Jernbane skulde komme fra Huset, hvori, og Bordet, hvorved han skrev
15 under, skulde stille sig her over Christiania, der er bleven fem Gange saa stor og
hundrede Gange saa rig, stille sig her med det kongelige Slot, færdigt til
Illumination, bag sig, med Storthingsbygningens vinkende Nationalflag foran
sig, med Havnens tusinde Flag som Ekko i Luften, med Byens Jubel og den
bølgende Fortsættelse til alt Land og til hvert Hjerte deri? Jeg tror om dem, at de
20 var store Mænd; men Herrens Arbeide i et Folk er større end al Phantasi: der var
ingen af dem, som saa dette. Gjennem Grundlovens dæmrende Mening saa de
vel det frie Flags Farver bryde og samle sig; men at dette skulde signalisere en
saadan Vrimmel af hvide Seil over alle Jordens Have, det saa de ikke; at dette
Nationalkraftens Symbol, som i 1814 kun drog 70,000 Kommercelæster ad
25 Vandets store Veie, kun femti Aar derefter skulde slaa som en Seierssang over
300,000 med 30,000 Matrosers Heisechor derunder, det saa de ikke. At
Grundloven var en Ager, hvori hver Linie laa som en Fure fuld af Sæd, det saa
de; men at denne Ager skulde give en saa uhyre Fold, at en eneste Indtægtskilde
skulde fra en halv Million i disse 50 Aar springe op til tre Millioner, det saa de

ikke. At Landets Folkemængde skulde under Frihedens ordnede Forhold kun
bruge halvhundrede Aar til at fordoble sig i, det saa de vistnok heller ikke.
Skulde Nogen tvivle om, at Friheden i alt dette er den avlende Kraft, saa
henviser jeg kun til eders egen By. Efter alle de hundrede Aar, hvori den har
35 bestaaet - først som gamle Oslo, siden som det ny Christiania - sad den i 1814
kun med 10,000 Indvaanere; men efter disse Frihedens femti Aar tæller den
allerede 50,000. Friheden løser Naturens egne rige Kilder; dette var det,
Mændene paa Eidsvold gjorde. Hvad de har begyndt, er i dette Land bleven
fortsat med megen Dygtighed, megen Taalmodighed, megen Forsigtighed. I en
40 Nations Liv er femti Aar kun at regne som et; men paa denne Frihedens
Aarsdag har vi allerede mange Navne at erindre! Rigtignok skal der
Aarhundreder til, for at alt det, som endnu staar i Knop i Grundloven, skal blive
Frugt; men den, vi allerede har høstet, er en vakker Arv til Efterkommerne. Vort
Land har ogsaa været istand til at bestaa store Kriser; jeg skal kun nævne en,
45 nemlig Arbejdskrisen; den har aabenbaret Mangler iblandt os, men den har
ogsaa aabenbaret vort Samfunds sædelige Styrke. Ja, vi har, den Fattige som den
Rige, selv den Ulykkelige iblandt os, Aarsag til idag, da vi har gjæstet Herrens
Hus og bragt ham Takofre, ogsaa at tage dette Samfunds byggende Mænd op i
vor inderlige Taknemmelighed. Vi kan ikke nævne dem Alle, men, medens
50 Flagene vaier og Sangen venter, skal vi nævne En, - ikke fordi han er den, som
har gjort mest; der er Mange, som har gjort mere end han; - ikke fordi, at alt det,
han gjorde, var rigtig; vi ved tvertimod, at meget deraf var meget galt; men fordi
aldrig noget Hjerter har banket i varmere Følelse for sit Fædreland, end hans;
fordi han, saadan som han var, i hele sin Begavelse og Karakter, det Store som
55 det Feilfulde deri, var et nøiagtigt Billede af Landets egen halvfærdige Tilstand, -
og fordi det, at nævne hans Navn, er som at vifte med et Syttendemai-Flag, jeg
mener Henrik Wergeland.

Skulde jeg bringe Landet et Ønske paa denne Frihedens Fødselsdag, da kjender
60 jeg intet Skjønnere, end at alt det, som drømte sig sammen for dets Fremtid i
hans kjæmpemæssige Sjæl, det maatte ogsaa ske. Thi i hans Ønsker var
Arbeidsmanden og Kongen forenet, Forbryderen og Lovgiveren, Narren og den
Vise, og Norges Skove, Gruber, Fabriker, Norges Agerbrug, Fiskeri, Skibsfart, -
Altsammen lignet til Dyrene var med. Det er denne en stor Sjæls Evne til at
65 optage Alt i sit Syn og sin Kjærlighed, som jeg vilde idag skulde hvile over Eder,
naar I takker for alt det, I har, og naar I opsender Ønsker for Landets Fremtid.
Og hermed vil jeg slutte. Tak og Ære til de Mænd, som har grundlagt vor
Frihed, Hæder og Velsignelse til alle dem, som har fortsat, til hver tro Arbejder, i

70 hvilken Stilling han end maatte være! Fædrelandskjærlighedens inderligste
Ønsker til vort deilige Norges Fremtid! Leve Dagen!

75

Kilde

Chr. Collin og H. Eitrem (red): Bjørnstjerne Bjørnson. Artikler og taler, bd. 1. Kristiania 1912, s. 242-244.

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/for-faedrelandet-407>

80

85

90

95

100

105